

ინციდენტების მართვა და დამოუკიდებელი გამოძიება

რისკ-ფაქტორების აღმოფხვრა წამებისა და არასათანადო მოპყრობის პრევენციისათვის

„მაშინ, როდესაც განსახილველი მოვლენები, მთლიანად ან უმეტესწილად ხელისუფლების ექსკლუზიური ცოდნის არეალშია, მაგალითად მისი კონტროლის ქვეშ მყოფ დაკავებულ პირებთან დაკავშირებული შემთხვევები, შესაძლოა წარმოიშვას სერიოზული ეჭვები და პრეზუმფიცია პატიმრობაში დამდგარი დაზიანებებისა და სიკვდილის ფაქტის მიმართ. მტკიცების ტვირთი (აღნიშნულ შემთხვევებში) შეიძლება ჩაითვალოს, რომ ეკისრება ხელისუფლებას, რათა წარმოადგინოს დამატებითი და დამაკმაყოფილებელი ახსნა-განმარტება მომხდართან დაკავშირებით.“¹

(ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო)

1. წინასიტყვაობა და კონტექსტი

პატიმრობაში მყოფი პირის სიკვდილი ან სერიოზული დაზიანება, პირების გაუჩინარება და დაპატიმრებული პირების მიერ გაჟღერებული ბრალდება წამებისა და არასათანადო მოპყრობის თაობაზე ან მინიშნებები, რომ პატიმრობაში მყოფი პირი შესაძლოა დაქვემდებარებულიყო არასათანადო მოპყრობას, შესაძლოა შეჯამდეს როგორც პატიმრობაში ყოფნისას არსებული „სერიოზული ინციდენტები“², რომელთაც შესაძლოა ჰქონდეს სხვადასხვა გამომწვევი მიზეზი. მართალია ეს საინფორმაციო ფურცელი ყურადღებას ამახვილებს ციხეებზე, მაგრამ ზოგიერთი სახელმძღვანელო პრინციპი თანაბრად გამოსაყენებელია მონიტორინგის

მექანიზმებისათვის, სერიოზული ინციდენტების მონიტორინგის ჩასატარებლად, დაკავების სხვა ადგილებში როგორცაა საპოლიციო პატიმრობა და საიმეგრაციო დროებითი განთავსების ცენტრები.

პატიმარი შეიძლება გარდაიცვალოს ე.წ. „ბუნებრივი მიზეზით“, როგორცაა ავადმყოფობა და ხანდაზმულობა. შესაძლოა გარდაცვალება ან მძიმე დაზიანება გამოიწვიოს სიუცილმა ან სუიციდის მცდელობამ, ციხის თანამშრომელთა მხრიდან ძალადობამ (მათ შორის წამება), სექსუალურმა ძალადობამ (მათ შორის გაუპატიურება), პატიმართა შორის ძალადობამ, ციხის თანამშრომლების მიერ ძალის ლეგიტიმურმა ან გადაჭარბებულმა გამოყენებამ, თვითდაზიანებამ,

არაადეკვატურმა მკურნალობამ, მედიკამენტოზურმა თუ ნარკოტიკულმა ზედოზირებამ, ან სპორტთან და სამუშაოსთან დაკავშირებულმა უბედურმა შემთხვევებმა. პაციმრობაში ყოფნის დროს სიკვდილი ან მძიმე დაზიანება შეიძლება გამოწვეულ იქნას უბედური შემთხვევებით, რომელზეც პასუხისმგებლობა არავის ეკისრება, მეორეს მხრივ, ეს შეიძლება გამოწვეულ იქნას დაუდევრობით ან გაუფრთხილებლობით, ან შესაძლოა პირის სიკვდილი ან მძიმე დაზიანება პირდაპირ გამოიწვიოს სხვა პირმა, ციხის თანამშრომლის ჩათვლით.

ყველა ამ სერიოზულმა ინციდენტმა შეიძლება შეადგინოს **ადამიანის ფუნდამენტური ერთი ან მეტი უფლების** დარღვევა, კონკრეტულად კი სიცოცხლის უფლების და წამების და არასათანადო მოპყრობის სხვა ფორმების აკრძალვა, ასევე თვითნებურად დაკავების დაუშვებლობის უფლების დარღვევა. შესაბამისად, სახელმწიფოს ეკისრება პასუხისმგებლობა პაციმრობაში მყოფი პირის გარდაცვალების, დაზიანების ან გაუჩინარების თითოეულ შემთხვევაზე, მიუხედავად იმისა, თუ რა ვითარებაში მოხდა თითოეული შემთხვევის დადგომა.

შესაბამისად, საერთაშორისო სტანდარტები მოითხოვს, რომ პაციმრობაში პირის ყოფნისას დამდგარ ყველა სერიოზულ ინციდენტს მოჰყვეს მთელი რიგი ღონისძიებებისა, ფაქტების დაზუსტების და საჭიროებისამებრ, გამოწვეული ზიანისათვის **ხელისუფლების ან პირის ინდივიდუალური პასუხისმგებლობის** დადგენის და მომავალში მსგავსი ინციდენტების თავიდან აცილების მიზნით.

„წამებისა და არასათანადო მოპყრობის სხვა ფორმების აკრძალვის მიმართ სანდოობის ხარისხი იკლებს, როდესაც თანამდებობის პირები, რომელთაც აკისრიათ პასუხისმგებლობა აღნიშნულ დანაშაულზე, არ აგებენ პასუხს საკუთარ ქმედებებზე. თუკი სასტიკი მოპყრობის შესახებ გაუფრთხილ ინფორმაციას არ მოჰყვება მყისიერი და ეფექტიანი რეაგირება, ისინი, ვისაც აქვს განზრახვა ცუდად მოექცეს პაციმრობაში მყოფ პირებს, მიიჩნევენ - და საფუძვლიანადაც - რომ მათ შეუძლიათ ასე მოქცევა დაუსჯელად.“³

წამებისა და არაადამიანური ან დამამცირებელი მოპყრობის ან დასჯის აღკვეთის ევროპული კომიტეტი

კერძოდ, ხელისუფლების წარმომადგენლები ვალდებული არიან აწარმოონ სერიოზული ინციდენტის გამომწვევი გარემოებებისა და მიზეზების **დამოუკიდებელი, მიუკერძოებელი, დროული და ეფექტიანი გამოძიება**, უზრუნველყონ დაზარალებულთათვის ან/და მათი ოჯახებისთვის **ზიანის ანაზღაურება**, მათ შორის, ადეკვატური ფინანსური კომპენსაცია, სამედიცინო დახმარება და რეაბილიტაცია; პასუხისმგებლობა მისცენ კერძო პირები სხეულის მძიმე დაზიანებების და მკვლელობების, არასათანადო მოპყრობისა ან პირთა გაუჩინარებისთვის.

გაეროს „განახლებული მინიმალური სტანდარტული წესები პაციმრობთან მოპყრობის შესახებ“ („ნელსონ მანდელას წესები“)⁴ **71-ე წესში** ადგენს ციხის დირექტორების პირდაპირ მოვალეობას, აცნობონ შემდეგი ინციდენტები სასამართლო ან ციხის ადმინისტრაციისგან დამოუკიდებელ უფლებამოსილ უწყებებს, რომელთაც აქვთ მანდატი აწარმოონ დაუყოვნებლივი, მიუკერძოებელი და ეფექტიანი გამოძიება აღნიშნულ შემთხვევებზე:

- პაციმრობაში მომხდარი ნებისმიერი გარდაცვალება, გაუჩინარება ან სერიოზული დაზიანება;
- ნებისმიერი საჩივარი ან მინიშნება წამებაზე ან სხვა სასტიკ, არაადამიანურ ან დამამცირებელ მოპყრობასა ან სასჯელზე

გაეროს „წესები პაციმარ ქალთა მოპყრობისა და მსჯავრდებულ ქალთა არასაპაციმრო სასჯელების შესახებ“ („ბანკოკის წესები“) ითვალისწინებს დამატებით სახელმძღვანელო პრინციპებს იმ ქალთათვის მხარდაჭერის განვითარების თაობაზე, ვინც სამედიცინო შემოწმების შედეგად აღმოჩნდებიან ძალადობის მსხვერპლნი, მათ შორის სექსუალური ძალადობის მსხვერპლნი - პაციმრობაში ყოფნის⁵ განმავლობაში თუ მანამდე, ასევე იმ ქალთა შემთხვევებში, ვინც განაცხადებენ ნებისმიერი ფორმის ძალადობაზე.⁶

ხელისუფლების წარმომადგენლებს აკისრიათ არამხოლოდ პასუხისმგებლობა მოახდინონ ადეკვატური რეაგირება გარდაცვალების, სერიოზული დაზიანების ან მსგავს ფაქტებზე, არამედ აკისრიათ **პოზიტიური ვალდებულება, სხვადასხვა ზომების გამოყენებით**, თავიდან აიცილონ საპაციმრო ადგილებში გარდაცვალების, მძიმე დაზიანების ან გაუჩინარების ფაქტები.⁷ ეს ვალდებულება ვრცელდება ასევე კერძო კომპანიებზეც, რომელთა რესურსებსაც სახელმწიფო

იყენებს კონტრაქტის საფუძველზე სასჯელის აღსრულების პროცესში.

წამების და იძულებითი გაუჩინარების სამართლებრივი დეფინიცია მოცემულია ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო კონვენციებში⁸, თუმცა, სასტიკი, არაადამიანური ან ღირსების შემლახავი მოპყრობის ან დასჯის სხვა ფორმები, სერიოზული დაზიანებები ან პატიმრობაში გარდაცვალების შემთხვევები განიცდის სტანდარტიზებული განსაზღვრებების/დეფინიციების ნაკლებობას.

პატიმრობაში მყოფ პირთა გარკვეული ჯგუფები წამების, არასათანადო მოპყრობის ან/და პატიმართა შორის ძალადობის უფრო დიდი რისკის ქვეშ ხვდებიან. ესენი არიან ქალები, ბავშვები, ლესბოსელები, ჰომოსექსუალები, ბისექსუალები, ტრანსგენდერები და ინტერსექსუალები (ლგბტი) მსჯავრდებულები, უმცირესობები ან შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირები, სხვებს შორის. თვით-მართვად ციხეებში, სადაც ციხის ობიექტები (ან მათი ნაწილი) არის მსჯავრდებულთა ჯგუფების ან/და ბანდების კონტროლის ქვეშ, მსჯავრდებულთა შორის ძალადობის მაჩვენებელი მაღალია (განსაკუთრებით მოწყვლადი პირების), რაც იწვევს სერიოზულ დაზიანებებს, არასათანადო მოპყრობას და სიკვდილს.⁹

აღნიშნული საინფორმაციო ფურცელი მიზნად ისახავს მისცეს მონიტორინგის ორგანოებს სახელმძღვანელო მითითებები იმის შესაფასებლად, შეასრულა თუ არა სასჯელაღსრულების სისტემის ხელმძღვანელობამ ყველა ის ვალდებულება, რომელიც წარმოიშობა სერიოზული ინციდენტის დროს, რაც პირველ რიგში, გულისხმობს აღნიშნული ფაქტების დაუყოვნებლივ და დროულ რეგისტრაციას და შეტყობინებას უფლებამოსილი უწყებებისთვის, მტკიცებულებათა შენახვას და გამოძიებასთან თანამშრომლობას. დამატებით, ასევე მოკლედ არის მიმოხილული ეფექტიანი გამოძიების ძირითადი ელემენტები.

2. როგორია ძირითადი სტანდარტები?

პატიმრობაში მყოფი პირის სერიოზული დაზიანებების ან სიკვდილის, ასევე წამების ან არასათანადო მოპყრობის შესახებ არსებული ნებისმიერი საჩივრის ან ნიშნების არსებობის შემთხვევაში, ეფექტიანი გამოძიების

განხორციელების ვალდებულება **სიცოცხლის უფლების და წამების და სხვა სასტიკი, არაადამიანური ან ღირსების შემლახავი მოპყრობის ან სასჯელის აკრძალვის** უფლების განუყოფელი ნაწილია, რაც ასახულია ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო და რეგიონალურ კონვენციებში, მათ შორის სამოქალაქო და სოციალურ უფლებათა საერთაშორისო პაქტში.¹⁰

უფრო მეტიც, წამების წინააღმდეგ გაეროს კონვენცია და სხვა საერთაშორისო ინსტრუმენტები შეიცავს მკაფიო რეგულაციებს სახელმწიფო მხარის პასუხისმგებლობის თაობაზე **მყისიერად და მიუკერძოებლად გამოიძიოს** ნებისმიერი საჩივარი ან გონივრული ეჭვი ადამიანის წამების¹¹ ან იძულებითი გაუჩინარების თაობაზე.¹²

ეფექტიანი გამოძიების ჩატარების ვალდებულების შესრულების უზრუნველსაყოფად უნდა არსებობდეს გარკვეული სამართლებრივი და პრაქტიკული **წინაპირობები**. კერძოდ:

- პატიმრობაში მყოფ პირებს და მათი ოჯახის წევრებს უნდა ჰქონდეთ გასაჩივრების დამოუკიდებელ შიდა და გარე მექანიზმებთან შეუზღუდავი ხელმისაწვდომობა¹³, მათ შორის იურიდიულ კონსულტაციასთან წვდომა¹⁴
- ციხის თანამშრომლები, განსაკუთრებით კი ციხის სამედიცინო პერსონალი, განსაკუთრებულ ყურადღებას უნდა აქცევდნენ შესაძლო არასათანადო მოპყრობის ნიშნების არსებობას¹⁵
- პატიმრის წამების, გაუჩინარების, ნებისმიერი სიკვდილის ფაქტის ან სერიოზული დაზიანების შესახებ საჩივარი უნდა იყოს დაფიქსირებული¹⁶
- აღმოჩენილი დაზიანებები ზუსტად უნდა იყოს დოკუმენტირებული და ნებისმიერი სხვა მტკიცებულება დაცული და შენახული¹⁷
- კომპეტენტური ორგანოების ინფორმირება დაუყოვნებლივ უნდა მოხდეს¹⁸ უნდა არსებობდეს მსხვერპლის შურისძიებისაგან დაცვის გარანტიები¹⁹

აღნიშნული სერიოზული ინციდენტების გამოძიება უნდა განახორციელოს ორგანომ, რომელიც დამოუკიდებელია ხელისუფლების იმ უწყებისგან, რომელიც შესაძლოა გარეული იყოს სიკვდილის, დაზიანების, არასათანადო

მოპყრობის ან გაუჩინარების ფაქტებში. გარდა ამისა, გამოძიება უნდა დაიწყოს დაუყოვნებლივ და უნდა ჩატარდეს საჭირო დონის მიზანშეწონილობით, საგამოძიებო ორგანოს უნდა გააჩნდეს საჭირო კომპეტენცია

და რესურსები თითოეული შემთხვევის ეფექტიანი და სრულფასოვანი გამოძიების განსახორციელებლად. დასასრულს, მსხვერპლს აქვს უფლება მონაწილეობა მიიღოს საგამოძიებო მოქმედებებში.²⁰

ძირითადი წყაროები

- სამოქალაქო და პოლიტიკურ უფლებათა საერთაშორისო პაქტი, მუხლები 2 (2) და (3), 6 (1), 7, 9 და 10 (1)
- გაეროს კონვენცია წამების და სხვა სასტიკი, არაადამიანური ან ღირსების შემლახავი მოპყრობის ან დასჯის წინააღმდეგ, მუხლები 1, 4, 12, 13 და 16
- საერთაშორისო კონვენცია იძულებითი გაუჩინარებისგან ყველა პირის დაცვის შესახებ, მუხლები 2, 3 და 12
- გაეროს უკანონო, შემთხვევითი და თვითნებური გასამართლების ეფექტური პრევენციისა და გამოძიების პრინციპები
- წამების და სხვა სასტიკი, არაადამიანური ან ღირსების შემლახავი მოპყრობისა ან დასჯის ეფექტიანი გამოძიებისა და დოკუმენტირების სახელმძღვანელო (სტამბოლის ოქმი)
- გაეროს „სტანდარტული მინიმალური წესები პატიმრებთან მოპყრობის შესახებ“ („ნელსონ მანდელას წესები“), წესები 7-8, 30-31, 34, 54, 56-57, 68-69, 71-72
- გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის წესები ქალ პატიმართა მოპყრობისა და მსჯავრდებულ ქალთა არასაპატიმრო ღონისძიებების შესახებ („ბანგკოკის წესები“), წესები 6-7, 25
- წამების პრევენციისა და დასჯის ინტერ-ამერიკული კონვენცია, მუხლი 8
- გაეროს „წესები თავისუფლებააღკვეთილ არასრულწლოვანთა დასაცავად“ („ჰავანას წესები“), პარაგ. 20-22, 24, 50, 56-57, 75-78
- გაეროს განახლებული მინესოტას ოქმი პოტენციურად უკანონო სიკვდილის შემთხვევების სამართლებრივი გამოძიების შესახებ
- წამების პრევენციისა და წამებაში მონაწილეთა დასჯის ინტერ-ამერიკული კონვენცია, მუხლი 8
- სახელმძღვანელო პრინციპები დაკავების, პოლიციაში პატიმრობისა და წინასწარი პატიმრობის პირობების შესახებ აფრიკაში („ლუანდას სახელმძღვანელო პრინციპები“), ნაწილი V
- ამერიკაში თავისუფლებააღკვეთილი პირების დაცვის პრინციპები და საუკეთესო პრაქტიკა, XXIII-ე პრინციპი
- აფრიკაში წამებისა და სხვა სასტიკი, არაადამიანური ან ღირსების შემლახავი მოპყრობის ან დასჯის აკრძალვის და პრევენციის სახელმძღვანელო წესები და ზომები („რობენის კუნძულის სახელმძღვანელო წესები“), დებულება 18-19, 49-50
- ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის სახელმძღვანელო წესები ადამიანის უფლებათა სერიოზული დარღვევისათვის დაუსჯელობის აღმოფხვრის შესახებ
- წამებისა და არაადამიანური ან დამამცირებელი მოპყრობის ან დასჯის აღკვეთის ევროპული კომიტეტი, დაუსჯელობასთან ბრძოლა, მე-14 ზოგადი ანგარიში, 2004წ.; არასათანადო მოპყრობის სამედიცინო მტკიცებულებათა დოკუმენტირება და ანგარიშგება, 23-ე ზოგადი კომენტარი, 2013 წ.

3. რისკის სახეები და სიტუაციები

სიკვდილიანობა პატიმრობაში

„სიკვდილიანობას პატიმრობაში“ მიეკუთვნება (როგორც მინიმუმ)²²: თავისუფლებააღკვეთილი პირის ნებისმიერი გარდაცვალება, იქნება ეს ციხეში, საპატიმრო დაწესებულებაში, თუ საიმპიგრაციო დროებითი დაკავების ადგილებში, პოლიციაში დაკავებისას, ციხის საავადმყოფოში თუ პატიმრობის სხვა ადგილებში, აღნიშნული ადგილებიდან ან ამ ადგილებს შორის ტრანსპორტირებისას; დაპატიმრებულის სიკვდილი გაქცევის მცდელობისას; პატიმრობაში მყოფი პირის ნებისმიერი გარდაცვალება საზოგადოებრივი ჯანდაცვის დაწესებულებაში გადაყვანის შემდეგ; ან პატიმრობიდან გათავისუფლებული პირის გარდაცვალება გათავისუფლებიდან უმოკლეს ვადაში.²³

ციხეში სიკვდილიანობას სხვადასხვა მიზეზი შეიძლება ქონდეს, და გარდაცვალების ბევრი ფაქტი შეიძლება არ უკავშირდებოდეს ხელისუფლების ან ინდივიდუალურ პასუხისმგებლობას. მიუხედავად ამისა, **ციხეში გარდაცვალების ყველა ფაქტი უნდა დარეგისტრირდეს და ეცნობოს** კომპეტენტურ უწყებას,²⁴ მათ შორის სიკვდილის ფაქტები, რომელიც გამოწვეულია სუიციდით ან ბუნებრივი მიზეზებით.²⁵ მნიშვნელოვანია მოხდეს გარდაცვალების იმ შემთხვევების იდენტიფიცირება, რომელიც გამოწვეულია უგულვებელყოფით ან უმოქმედობით, რათა თავიდან იქნას აცილებული არასათანადო მოპყრობის ან სხვა დანაშაულის დაფარვა, განისაზღვროს იყო თუ არა შესაძლებელი გარდაცვალების თავიდან აცილება, მოხდეს სისტემური ხარვეზების აღმოჩენა და სამომავლოდ მსგავსი სიტუაციების განვითარება.

თითოეულ ციხეს უნდა გააჩნდეს რეგულაციები, რომელიც განსაზღვრავს კონკრეტულ ნაბიჯებს ციხეში გარდაცვალების (როდესაც სახეზე არაა სიცოცხლის ნიშნები) ფაქტის დადგომისას. ეს ნაბიჯები შეიძლება ითვალისწინებდეს, მაგალითად სასწრაფო დახმარების ეკიპაჟის გამოძახებას, მსხვერპლთან ყოფნას ან სამედიცინო პერსონალის მოსვლამდე პირველადი გადაუდებელი რეანიმაციული ღონისძიებების ჩატარების მცდელობას. შემდეგ, უზრუნველყოფილი უნდა იყოს და დარეგულირდეს იმ საკნის ან ადგილის დაცვა

როგორც შესაძლო დანაშაულის ჩადენის ადგილი, სადაც აღმოჩენილი იქნა მსხვერპლი, რათა შენახული იყოს მტკიცებულებები, როგორც ამას მოითხოვს „ნელსონ მანდელას“ 71-ე წესი.

დასავლეთ ავსტრალიის სასჯელაღსრულების დეპარტამენტს აქვს სრულფასოვანი რეგულაციები და დირექტივები, რომელიც უნდა შესრულდეს გარდაცვალების ფაქტის აღმოჩენის შემთხვევაში. აღნიშნული დირექტივა შეიცავს საკითხთა ჩამონათვალს, როგორც სახელმძღვანელო პრინციპებს, რაც მიზნად ისახავს ციხის თანამშრომლების დახმარებას მათი ვალდებულებების და საჭირო მოქმედებების შესრულებაში, ციხეში გარდაცვალების შემთხვევების არსებობისას.²⁶

შეტყობინება ინციდენტის შესახებ უნდა იყოს შევსებული ყველა იმ თანამშრომლის მონაწილეობით, ვინც ჩართული იყო ინციდენტის მართვაში და შეტანილი უნდა იქნას პატიმრის პირადი საქმისწარმოების სისტემაში (რომელიც შეიძლება იყოს სერიოზული ინციდენტების შესახებ წარმოებული სარეგისტრაციო ჟურნალი ან ელექტრონული ბაზა).²⁷ ყველა დოკუმენტი, რომელიც ეხება გარდაცვლილ პატიმარს, მათ შორის სამედიცინო ფაილები, უნდა იყოს შენახული და სხვა პოტენციური მტკიცებულება, როგორიცაა ვიდეო ჩანაწერები, უნდა დაილუქოს.²⁸ ეროვნული რეგულაციების გათვალისწინებით, ციხის ხელმძღვანელობამ პენიტენციური სისტემის შესაბამის ორგანოებს უნდა აცნობოს ინციდენტის შესახებ.

„ნელსონ მანდელას წესების“ 71-ე წესის შესაბამისად ციხის დირექტორმა დაუყოვნებლივ უნდა აცნობოს მომხდარის შესახებ „სასამართლო ან სხვა უფლებამოსილ ორგანოს, რომელიც დამოუკიდებელია ციხის ადმინისტრაციისგან“. უფლებამოსილი ორგანო განსხვავდება ქვეყნების მიხედვით, მაგრამ, როგორც წესი, მასში შედის კრიმინალური პოლიცია, პროკურატურა, სისხლის სამართლის საქმეთა განმხილველი მოსამართლეები, პათანატომი, ციხის ომბუდსმენი, ან/და სხვა დამოუკიდებელი საგამოძიებო მექანიზმები. უფლებამოსილი ორგანო ვალდებულია გადაწყვეტილება მიიღოს განსახორციელებელი შემდგომი საგამოძიებო ნაბიჯების თაობაზე. როდესაც პირი გარდაიცვლება ციხეში (ან მალევე ციხიდან გათავისუფლების შემდეგ), უნდა მოხდეს გვამის გაკვეთა; შესაძლებელია

არსებობდეს განსაკუთრებული გამონაკლისი შემთხვევები, რაც კანონითაა გაწერილი, როდესაც დამოუკიდებელი ორგანოს გადაწყვეტილებით გაცვეთა არ გახდეს საჭირო.²⁹

ციხის ადმინისტრაცია ვალდებულია სრულად ითანამშრომლოს გამოძიებასთან, სხვა ინფორმაციასთან ერთად მიაწოდოს ყველა პატიმრის და თანამშრომლის სახელი და გვარი, ვინც გახდა იმ მოვლენათა თვითმხილველი, რამაც გამოიწვია პირის გარდაცვალება ან ფლობს სხვა შესაბამის ინფორმაციას.³⁰

ასევე, ადგილზე უნდა იყოს განსაზღვრული მკაფიო წესები პირის გარდაცვალების შესახებ ოჯახის წევრის ან სხვა ნათესავის ინფორმირების³¹ და გამოძიების დასრულების შემდგომ გარდაცვლილის ცხედრის დაბრუნების თაობაზე.³²

პანამაში, მთავრობის სამინისტრომ მიიღო ოქმი პატიმრობაში სიკვდილიანობის შესახებ. ეს პროტოკოლი განსაზღვრავს პირის გარდაცვალების შემთხვევათა შესახებ სასჯელაღსრულებისა და სასამართლო ხელისუფლებასთან ერთად ოჯახის ინფორმირების პროცესს. პროტოკოლი ასევე განსაზღვრავს პატიმრობაში დამდგარი სიკვდილის ფაქტის ადმინისტრაციული და სისხლის სამართლის გამოძიების ინიცირების პროცედურებს.³³

პატიმრის გარდაცვალების ნებისმიერი ფაქტის გარე გამოძიება შეუცვლელი და აუცილებელია, თუმცა ციხის ადმინისტრაციამაც უნდა ჩაატაროს გარდაცვალების ნებისმიერი ფაქტის შიდა გამოძიება. შიდა გამოძიების მიზანია დადგინდეს იმ შემთხვევების, როდესაც სიკვდილის თავიდან აცილება შესაძლებელი იყო, გამომწვევი მიზეზი იყო სტრუქტურული ხარვეზი თუ ინდივიდუალური შეცდომა და შემუშავდეს მნიშვნელოვანი დასკვნები, რაც მომავალში უზრუნველყოფს ანალოგიური ფაქტების პრევენციას.³⁴

დამოუკიდებელ გარე გამოძიების ორგანოებს აქვს ორმაგი ამოცანა. პირველი, მოხდეს შესაბამისი პირის გარდაცვალებაზე, მათ შორის უგულებელყოფის ან უყურადღებობის მიზეზით, ინდივიდუალური პასუხისმგებლობის დადგენა. მეორე, პატიმრობაში გარდაცვალების ფაქტის გამოძიებამ უნდა დაადგინოს, უფრო ფართოდ, არსებობს თუ არა სახელმწიფოს პასუხისმგებლობა.

ხელისუფლებას აკისრია პატიმრობაში მყოფ პირებზე ზრუნვის ვალდებულება, მათ შორის ადეკვატური სამედიცინო მომსახურების და პირადი უსაფრთხოების უზრუნველყოფა.³⁵ პატიმრობაში გარდაცვალების ფაქტები, რომელიც პირდაპირ თუ ირიბად გამოწვეულია თანამშრომლების არასაკმარისი რაოდენობით, სამედიცინო დახმარების ან საჭირო სამედიცინო აღჭურვილობის ნაკლებობით, სუიციდის პრევენციის პროგრამის არარსებობით და სხვა, შეიძლება მიეკუთვნოს სახელმწიფოს პასუხისმგებლობას.³⁶

წამებისა და არაადამიანური ან ღირსების შემლახავი მოპყრობის ან დასჯის წინააღმდეგ ევროპის კომიტეტის რეკომენდაციის შესაბამისად ირლანდიის პენიტენციური სამსახურის დირექტორმა გამოასწორა ციხეში გარდაცვალების ფაქტებთან დაკავშირებული სტრუქტურული მიდგომები და მეთოდები. საპატიმროში გარდაცვალების ყველა შემთხვევაზე, ბუნებრივი მიზეზით დამდგარი თუ სუიციდის ყველა ფაქტი, ჩატარდა ოფიციალური გამოძიებები: პოლიციის

(AN GUARDA SÍOCHÁNA) მიერ ჩატარებული გამოძიება, ასევე კორონერის (ძალადობრივი სიკვდილის საქმეების გამოძიებელი მოსამართლე) მიერ ჩატარებული გამოძიება და დაკითხვა და ასევე ციხის ინსპექტორის დამოუკიდებელი მოკვლევა. ამას გარდა ყველა ფაქტზე ჩატარდა შიდა განხილვა და შეფასება, გარდაცვალების გარემოებების და მიზეზების დადგენის, მომხდარ ფაქტზე ანგარიშვალდებულების დაკისრებისა და როგორც კონკრეტულად დაინტერესებული ციხის, ასევე მთელი პენიტენციური სისტემისათვის შესაბამისი დასკვნების გამოტანის მიზნით.³⁷

➔ რა საკითხების შემოწმება შეუძლიათ მონიტორინგის მექანიზმებს?

- იყო თუ არა რეგისტრირებული გარდაცვალების ყველა ფაქტი როგორც პატიმრის პირად საქმეში, ასევე ცენტრალურ რეესტრში?
- არსებობს თუ არა რეგულაციები, რომლებიც შესაბამისობაშია საერთაშორისო სტანდარტებთან და განსაზღვრავს ციხის თანამშრომლების ვალდებულებებსა და მათ მიერ განსახორციელებელი მოქმედებების სახელმძღვანელო პრინციპებს, პატიმრის გარდაცვალების შემთხვევაში? იცნობენ და არიან თუ არა მომზადებული ციხის ადმინისტრაცია და თანამშრომლები აღნიშნულ რეგულაციებში?

- დაუყოვნებლივ აცნობა თუ არა ციხის ადმინისტრაციამ შესაბამის შიდა და გარე უწყებებს პატიმრის გარდაცვალების ფაქტის შესახებ?
- გამოიძია თუ არა დამოუკიდებელმა საგამოძიებო უწყებამ პატიმრის გარდაცვალების ყველა ფაქტი საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად?
- მოახდინა თუ არა ციხის ადმინისტრაციამ საქმეზე არსებული ყველა მტკიცებულების სათანადო წესით დაცვა და ითანამშრომლა თუ არა გამოძიებასთან?
- იქნა თუ არა დაუყოვნებლივ სათანადოდ ინფორმირებული პატიმრობაში გარდაცვლილი პირის ოჯახის წევრი/ნათესავი?
- არსებობს თუ არა შიდა პროცედურები გარდაცვალების ყოველი შემთხვევის შესახებ სათანადო დასკვნების შემუშავებისათვის?
- ხდება თუ არა შემთხვევის შედეგად მიღებული გამოცდილების და შემუშავებული დასკვნების გათვალისწინება განსახორციელებელ რეფორმებში, რათა აღმოიფხვრას უკვე გამოვლენილი ხარვეზები?
- არსებობს თუ არა გარდაცვალების ფაქტების თავიდან აცილების ისეთი ღონისძიებები, როგორიცაა სრულფასოვანი სუიციდის პრევენციის პროგრამა?
- გამოიყენება თუ არა პატიმართა გარდაცვალების სტატისტიკური მონაცემები, შესაძლო სტრუქტურული ხარვეზების გამოსავლენად, რაც იწვევს სიკვდილიანობის მაღალ მაჩვენებელს? ჩაშლილია თუ არა არსებული მონაცემები, რაც იძლევა პატიმართა სპეციფიური კატეგორიის დისკრიმინაციის ანალიზის შესაძლებლობას?

2016 წლის აპრილის თვეში 38 წლის პატიმარი უისკონსინის, მილუოკის ოლქის ციხეში, გარდაიცვალა გაუწყლოვანებისგან, ვინაიდან სასჯელის სახით მას 7 დღის განმავლობაში შეუწყვიტეს საკანში წყლის მიწოდება. პროკურორებმა პასუხისმგებლობა მისცეს არა მხოლოდ ის ორი ოფიცერი, რომელთა ბრალეულობა პირდაპირ გამოიკვეთა აღნიშნულ ფაქტთან დაკავშირებით, არამედ

დანესებულების ყოფილი დირექტორიც, რომელმაც ვერ უზრუნველყო ვიდეო ჩანაწერების დაცულობა და ცრუ ინფორმაცია მიაწოდა პოლიციის თანამშრომლებს. მსჯავრდების შემთხვევაში მას ემუქრებოდა 4 წლით თავისუფლების აღკვეთა.³⁸

სერიოზული დაზიანებები პატიმრობის პერიოდში

საერთაშორისო ინსტრუმენტები არ განსაზღვრავს დაზიანებების იმ სახეებს, რაც შეიძლება ჩაითვალოს „სერიოზულ დაზიანებად“. ქვეყნის შიდა ნორმები „სხეულის მძიმე დაზიანების“ შესახებ ან მსგავსი დებულებები³⁹ შესაძლოა შეიცავდეს სახელმძღვანელო პრინციპებს იმის გადასაწყვეტად, თუ რომელი დაზიანება ექცევა აღნიშნულ კატეგორიაში. როგორც წესი, კიდურების დაკარგვა, მოტეხილობები, შიდა ორგანოების დაზიანება და კომპრესია/დეფორმაცია, დამწვრობა ან მძიმე ნაკვეთი ჭრილობები, რაც მოითხოვს პირის ჰოსპიტალიზაციას, მიეკუთვნება სერიოზულ დაზიანებას. დამატებით, დაზიანებები, რომელიც გამოწვეულია გაუპატიურებით და სხვა სექსუალური ძალადობით, შეიძლება ჩაითვალოს სერიოზულ დაზიანებად.⁴⁰

ციხის თანამშრომლები ვალდებული არიან აღმოუჩინონ პირველადი დახმარება დაშავებულ პირს და ორგანიზება გაუწიონ გადაუდებელი სამედიცინო მომსახურების გაწევას, მაგალითად გამოიძახონ სასწრაფო დახმარების ბრიგადა. ნებისმიერ დროს, მათ შორის ღამე და დასვენების დღეებში, თავისუფლების აღკვეთის დანესებულებაში უნდა იმყოფებოდეს პირველადი სამედიცინო დახმარების გაწევაში მომზადებული თანამშრომლების საჭირო რაოდენობა.⁴¹

თუკი აღმოჩენილია სერიოზული დაზიანება, მის მიმართაც მოქმედებს გარდაცვალების შემთხვევების რეგისტრაციისა და შეტყობინების მსგავსი ვალდებულებები; უნდა იყოს უზრუნველყოფილი ნებისმიერი მტკიცებულების სათანადო შენახვა, უნდა მოხდეს მოწმეთა იდენტიფიცირება და დაცვა. სერიოზული დაზიანება შეიძლება მიუთითებდეს არასათანადო მოპყრობაზე, ან სხვა პატიმრის ან არასახელმწიფო მხარის (მაგ. ციხეში მომსახურების მიმწოდებელი) მიერ ჩადენილ სისხლის სამართლის დანაშაულზე და მას, შესაბამისად, უნდა მოყვეს დაუყოვნებელი და დამოუკიდებელი გამოძიება. ისევე როგორც პატიმრის

გარდაცვალების შემთხვევებში, სერიოზული დაზიანებებიც უნდა იყოს ზედმიწევნით შესწავლილი სამომავლოდ მათი პრევენციის მიზნით.

→ რა საკითხების შემოწმება შეუძლიათ მონიტორინგის მექანიზმებს?

- არსებობს თუ არა გარანტიები, რომ ციხის თანამშრომლების სათანადო რაოდენობაა გადამზადებული პირველადი სამედიცინო დახმარების გაწევაში და დაწესებულებაში იმყოფებიან ნებისმიერ დროს?
- მიიღო თუ არა სერიოზული დაზიანების მქონე ნებისმიერმა პატიმარმა გადაუდებელი სამედიცინო დახმარება?
- იყო თუ არა სათანადოდ დარეგისტრირებული ციხეში სერიოზული დაზიანების ყველა ფაქტი, როგორც პატიმრის პირად საქმეში, ასევე ცენტრალიზებულ ბაზაში?
- არსებობს თუ არა რეგულაციები, რომელიც ადგენს სახელმძღვანელო პრინციპებს ციხის თანამშრომლებისათვის, ციხეში სერიოზული დაზიანებების ფაქტების შემთხვევაში მათი მოვალეობებისა და განსახორციელებელი ღონისძიებების თაობაზე? არიან თუ არა ციხის ადმინისტრაცია და თანამშრომლები გადამზადებულნი აღნიშნულ რეგულაციებში?
- მოახდინა თუ არა ციხის ადმინისტრაციამ სერიოზული დაზიანებების ყველა შემთხვევის დროული და დაუყოვნებელი შეტყობინება შესაბამის შიდა და გარე საგამოძიებო ორგანოებისათვის?
- გამოიძია თუ არა დამოუკიდებელმა საგამოძიებო უწყებამ პატიმრის გარდაცვალების ყველა ფაქტი საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად? (იხ. ქვემოთ)
- მოახდინა თუ არა ციხის ადმინისტრაციამ საქმეზე არსებული ყველა მტკიცებულების სათანადო წესით დაცვა და ითანამშრომლა თუ არა გამოძიებასთან?
- არსებობს თუ არა შიდა პროცედურები სერიოზული დაზიანების ყოველი შემთხვევის შესწავლისა და სამომავლოდ გასათვალისწინებელი დასკვნების შემუშავებისთვის?

- ხდება თუ არა შემთხვევის შესწავლის შედეგად მიღებული გამოცდილების გათვალისწინება გასათარებელ რეფორმებში, რათა მოხდეს იდენტიფიცირებული ხარვეზების აღმოფხვრა?
- შემუშავებულია თუ არა დაზიანებების თავიდან აცილების პრევენციული ღონისძიებები?
- გამოიყენება თუ არა სერიოზული დაზიანებების შესახებ არსებული სტატისტიკური ინფორმაცია სტრუქტურული ხარვეზების ინდენტიფიცირებისთვის, რომელიც იწვევს პატიმრობაში დაზიანებების მაღალ რისკს?

წამებისა და სხვა არასათანადო მოპყრობის ინდიკატორები

ზოგიერთი ფიზიკური დაზიანება, როგორიცაა სხეულზე არსებული ლაქები და სისხლჩაქცევები, რომელიც არაა აუცილებელი შეფასდეს როგორც „სერიოზული დაზიანება“, შეიძლება იყოს წამების ან არასათანადო მოპყრობის მაჩვენებელი და უნდა მოხდეს ამგვარი დაზიანების დოკუმენტირება და სათანადო საგამოძიებო უწყებისადმი მიმართვა, ოფიციალური საჩივრის არარსებობის შემთხვევაშიც კი. მაგალითად, სისხლჩაქცევები ფეხის გულზე ან ე.წ. „ლიანდაგი“ სისხლჩაქცევები (პარალელურად დაზოლილი სისხლჩაქცევები) შეიძლება ქმნიდეს წამების ტიპიურ ნიშნებს, რადგანაც დაზიანება შეიძლება მიყენებული იქნას ხელკეტით ან მსგავსი საგნით (ან „ფალანგა“).⁴² ასევე, არაფიზიკურ ნიშნებს, როგორიცაა პატიმრის ქცევის მნიშვნელოვანი ცვლილება ან სრული აპათია,⁴³ ყურადღება უნდა მიექცეს, ქცევის ცვლილების მიზეზების დასადგენად.

წამებისა ან არასათანადო მოპყრობის, სხვა პატიმართა მხრიდან ძალადობის ინდიკატორების დადგენის მიზნით, საჭიროა ციხის ყველა თანამშრომელი იყოს სათანადოდ გადამზადებული და მგრძნობიარე აღნიშნულ საკითხებთან მიმართებაში.

ანალოგიურად, ციხის სამედიცინო პერსონალი, მათ შორის ფსიქოლოგები და სოციალური მუშაკები, უნდა იყვნენ სათანადოდ გადამზადებულნი ციხეში არასათანადო მოპყრობის ნიშნების

აღმოჩენის საკითხებზე და სტამბოლის პროტოკოლის გამოყენებაში. ციხის სამედიცინო პერსონალს შეუძლია მნიშვნელოვანი როლი ითამაშოს პოლიციის მხრიდან არასათანადო მოპყრობისა და წამების შემთხვევების შემცირებაში. ნებისმიერი პირი, რომელიც გადაყვანილია ციხეში ან დროებითი მოთავსების იზოლაციაში, უნდა ნახოს კვალიფიციურმა სამედიცინო სპეციალისტმა დაწესებულებაში მიღებიდან უმოკლეს ვადებში (მაგ. 24 საათის განმავლობაში).⁴⁴ ეს პირველადი სამედიცინო შემოწმება უნდა მოიცავდეს პირის სხეულის სრულ ვიზუალურ დათვალიერებას. უაღრესად მნიშვნელოვანია ეს შემოწმება განხორციელდეს სამედიცინო ინფორმაციის კონფიდენციალობის სრული დაცვით, არასამედიცინო პერსონალის დაუსწრებლად;⁴⁵ უფრო მეტიც, ქალ პატიმრებს უნდა მიეცეთ უფლება მოითხოვონ შემოწმება მდებარეობითი სქესის სამედიცინო პერსონალის მიერ და თუკი ეს შეუძლებელია, მდებარეობითი სქესის პირის თანდასწრებით.⁴⁶

დამატებით, პატიმრები რეგულარულად უნდა წარედგინონ სამედიცინო პერსონალს პატიმართა შორის ძალადობის ინციდენტების შემდეგ, კერძოდ, სექსუალური ძალადობის ნიშნების არსებობისას ან თანამშრომლების მიერ ძალის ნებისმიერი გამოყენების ჩათვლით.⁴⁷ მსგავსი პრაქტიკა მნიშვნელოვანია არამხოლოდ არასათანადო მოპყრობის დროულად გამოსავლენად, არამედ მსხვერპლისთვის დროული ფსიქოლოგიური დახმარების გასაწევად. კონკრეტულად, ძალადობა გენდერული ნიშნით და სექსუალური ძალადობა იწვევს ხანგრძლივ ფსიქოლოგიურ ტრავმას, რომელიც შეიძლება გამწვავდეს დაორსულების ან სექსუალური გზით გადამდები დაავადებებით დაინფიცირების რისკით.

სტამბოლის პროტოკოლის შესაბამისად არასათანადო მოპყრობის ნიშნები ზედმინევით უნდა იყოს დოკუმენტირებული დაზიანებების დეტალური აღწერით.⁴⁸ სამედიცინო პერსონალმა უნდა გამოიყენოს სხეულის დიაგრამები, რათა მიუთითოს ნებისმიერი დაზიანების ან კვალის ზუსტი მდებარეობა სხეულზე და დამატებით, შესაძლებლობის შემთხვევაში, უნდა მოახდინოს დაზიანების ფოტოგრაფირება. პირის მიერ გაკეთებული ნებისმიერი განცხადება დაზიანების წარმომავლობის შესახებ უნდა ჩაინიშნოს და სამედიცინო

პერსონალმა უნდა მიუთითოს, შეესაბამება თუ არა გაკეთებული განაცხადი ობიექტური სამედიცინო გამოკვლევის შედეგებს.⁴⁹ კარგი პრაქტიკაა ციხის სამედიცინო პერსონალმა აწარმოოს ტრავმატული დაზიანებების სპეციალური რეესტრი, რომელიც ხშირად მოიხსენიება როგორც ე.წ. „ტრავმების რეესტრი“, რომელიც, სხვათა შორის, შესაძლოა გამოყენებულ იქნეს პატიმართა შორის ძალადობის გავრცელების შესახებ საერთო სურათის მისაღებად.

როგორ წესი, ევროპაში ციხის სამედიცინო პერსონალი ინახავს ტრავმატული დაზიანებების გარკვეულ რეესტრს. მაგალითად, 2012 წელს საბერძნეთმა შემოიღო სპეციალური რეესტრები ყველა ციხეში არასათანადო მოპყრობის ინციდენტებისა და დაზიანებების აღრიცხვისთვის.⁵⁰

იმ შემთხვევაში, თუკი პერსონალი საფუძვლიანად მიიჩნევს, რომ დაზიანებები და სხვა ნიშნები მიუთითებს წამებაზე ან არასათანადო მოპყრობაზე, მათ ავტომატურად უნდა აცნობონ ამის შესახებ კომპეტენტურ სამედიცინო, ადმინისტრაციულ ან სასამართლო უწყებას,⁵¹ მიუხედავად იმისა, არსებობს თუ არა ოფიციალური საჩივარი ან ბრალდება.⁵² თუმცა, ქალ პატიმრებთან მიმართებაში, რომლებიც პატიმრობაში ყოფნამდე ან ყოფნისას გახდნენ სექსუალური ან ძალადობის სხვა ფორმის მსხვერპლი, „ბანგკოკის წესები“ ადგენს ძალადობის ავტომატური შეტყობინების მოთხოვნისაგან მნიშვნელოვან საგამონაკლისო ნორმას, აღიარებს რა, რომ გარკვეული გარემოებების არსებობისას, ქალმა შეიძლება არ ისურვოს მოძალადე(ებ)ის მიმართ სამართლებრივი ღონისძიებების გამოყენება.⁵³

ციხეში მომუშავე სამედიცინო პერსონალი უნდა იყოს სათანადოდ გადამზადებული იმისათვის, რომ განავითარონ საჭირო კომპეტენცია დაზიანებების დოკუმენტირებისა და იდენტიფიცირებისთვის, ასევე მიიღონ ცოდნა ანგარიშგების ვალდებულებებისა და პროცედურების შესახებ.⁵⁴

➔ რა საკითხების შემოწმება შეუძლიათ მონიტორინგის მექანიზმებს?

- ახორციელებს თუ არა სამედიცინო

პერსონალი ყველა პატიმრის სათანადო სამედიცინო შემოწმებას, მათ შორის არასათანადო მოპყრობის ნიშნების აღმოჩენის მიზნით, პატიმართა დაწესებულებაში მიღებიდან არაუგვიანეს 24 საათში?

- წარდგენილი არიან თუ არა სამედიცინო პერსონალთან რეგულარული სამედიცინო შემოწმებისთვის პირები, რომლებიც მონაწილეობდნენ პატიმართა შორის ძალადობის შემთხვევებში ან ვინც გამოსცადა ციხის თანამშრომელთა მხრიდან ძალის გამოყენება? მიღებულია თუ არა ზომები სამომავლოდ ძალადობის პრევენციისთვის?
- ტარდება თუ არა სამედიცინო შემოწმება საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისობაში - მათ შორის სრული კონფიდენციალობის დაცვით და ქალ მსჯავრდებულთა შემთხვევაში, მდებარეობითი სქესის სამედიცინო პერსონალის მიერ?
- არსებობს თუ არა ადგილზე დაზიანებათა დოკუმენტირებისა და ანგარიშგების რეგულაციები?
- არის თუ არა ადგილზე ტრავმების აღრიცხვის რეესტრი?
- იყო თუ არა პატიმართა ფიზიკური დაზიანებები ზედმინწევნიტ დოკუმენტირებული?
- აქვს თუ არა ციხის სამედიცინო პერსონალს განკარგულებაში ადამიანის სხეულის დიაგრამები და ფოტოპარატები არასათანადო მოპყრობის/დაზიანებების სათანადო დოკუმენტირებისთვის?
- არიან თუ არა ციხის თანამშრომლები სპეციალურად გადამზადებულნი დაზიანებების სათანადო დოკუმენტირებისა და არასათანადო მოპყრობის მანიშნებელი დაზიანებების აღმოჩენის შემთხვევაში სათანადო პროცედურების შესრულების საკითხებზე?
- მოხდა თუ არა არასათანადო მოპყრობის მანიშნებელი დაზიანებების აღმოჩენის შემთხვევაში შესაბამისი უფლებამოსილი უწყებების ინფორმირება, საჭიროების შემთხვევაში, სავარაუდო მსხვერპლის თანხმობით?

ბრალდებები არასათანადო მოპყრობის თაობაზე

საჩივრების ქმედითი სისტემა არასათანადო მოპყრობის შესახებ არსებული ბრალდებების გამოძიების მნიშვნელოვან წინაპირობას წარმოადგენს. დაწესებულებაში შესახლებისთანავე პატიმარს უნდა მიენდოს ინფორმაცია საჩივრების სხვადასხვა საშუალებების და შესაბამისი უწყებებისთვის მიმართვის პროცედურების შესახებ.⁵⁵ უნდა არსებობდეს პატიმრის მოთხოვნებისა და საჩივრების მიღების სხვადასხვა მექანიზმები პატიმართა მოპყრობისა და პატიმრობის პირობების ნებისმიერი ასპექტის თაობაზე.

პატიმრობაში მყოფ პირებს რეგულარულად უნდა ჰქონდეთ შესაძლებლობა უშუალოდ მიმართონ ციხის დირექტორს ან მათ წარმომადგენლებს, ასევე საჩივრით მიმართონ ციხის ზემდგომ უფლებამოსილ პირებს და სასჯელაღსრულების მინისტრს.⁵⁶ დამატებით, მათ უნდა ჰქონდეთ შეუზღუდავი წვდომა დამოუკიდებელი გარე უწყებებისადმი, როგორცაა ადამიანის უფლებათა დაცვის ეროვნული ინსტიტუტები და სახალხო დამცველის პარატი, პრევენციის ეროვნული მექანიზმი, სასამართლო ხელისუფლება და სხვა.⁵⁷

საქართველოს პატიმრობის კოდექსი განსაზღვრავს, რომ ყველა პატიმარს შეუძლია მოითხოვოს საჩივრის შედგენისთვის საჭირო ყველა ნივთი, ასევე მიიღოს მხარდაჭერა ისეთი საკითხების დასაზუსტებლად, როგორცაა საჩივრის სწორი ადრესატის იდენტიფიცირება ან თარჯიმნის მომსახურების მიღება საფასურის გარეშე. 2015 წელს, საქართველოს სახალხო დამცველის ანგარიშის მიხედვით პატიმართა 90%-ს ჰქონდა წვდომა კონვერტებზე, კალმებზე, ქაღალდზე და საჩივრის ყუთთან.⁵⁸

იმ პატიმართა მიმართ შესაძლო გეწოლის პრევენციის მიზნით, რომლებიც იყენებენ საჩივრის უფლებას ან უთითებენ არასათანადო მოპყრობაზე, უნდა იყოს დაცული ციხის თანამშრომლების წინააღმდეგ არსებული საჩივრების კონფიდენციალობა.⁵⁹ ამის მიღწევა შესაძლებელია პატიმრებს და დირექტორს შორის პირისპირ შეხვედრებით, ან პატიმრების ციხის ზემდგომ უფლებამოსილ პირებთან, ციხის ინსპექტორებთან და მონიტორებთან შეხვედრით; დალუქული კონვერტების გამოყენებით, რომელთა გახსნა შეუძლია მხოლოდ დირექტორს ან გარეშე

უწყებებს; და გარკვეულ ინსტიტუტებთან ცენზურის გარეშე მიმონერით.

აუცილებელია, რომ ნებისმიერი შიდა საჩივარი, რომელიც ეგზავნება დირექტორს ან პენიტენციური სისტემის მესვეურებს, იყოს დარეგისტრირებული და აღრიცხვაზე აყვანილი. პრიორიტეტი უნდა მიენიჭოს წამების ან არასათანადო მოპყრობის შესახებ არსებულ ნებისმიერ საჩივარს.⁶⁰ სისხლის სამართლის დანაშაულის შემცველი განაცხადები, როგორცაა წამების ან არასათანადო მოპყრობის უფრო მძიმე ფორმები,⁶¹ დაუყოვნებლივ უნდა გადაეცეს სისხლის სამართლის საქმეთა გამომძიებელ უწყებას, როგორცაა კრიმინალური პოლიცია, პროკურატურა ან სასამართლო ხელისუფლება და ეროვნული სისტემის შესაბამისად, სხვა დამოუკიდებელი უწყებები. იმ შემთხვევებშიც კი, თუკი შესაძლო არასათანადო მოპყრობა არ არის სისხლის სამართლის კანონმდებლობით დასჯადი ქმედება, მაგალითად შეურაცხყოფელი ან უპატივცემულო მოპყრობა ციხის თანამშრომლების მხრიდან და რაც შეიძლება უტოლდებოდეს ღირსების შემლახავ მოპყრობას, გამომძიება უნდა განახორციელოს ციხისგან დამოუკიდებელმა საგამომძიებო უწყებამ.⁶²

→ რა საკითხების შემოწმება შეუძლიათ მონიტორინგის მექანიზმებს?

- შეუძლია თუ არა პატიმარს უშუალოდ მიმართოს ციხის დირექტორს ან მათ წარმომადგენლებს?
- აქვთ თუ არა პატიმრებს წვდომა ციხის ზემდგომ ადმინისტრაციასთან, ასევე დამოუკიდებელ გარეშე უწყებებთან?
- არიან თუ არა პატიმრები ინფორმირებულნი დანესებულებაში შესახლებისთანავე იქ არსებული საჩივრის შიდა და გარე მექანიზმების შესახებ, ასევე საჩივრის შეტანის პროცედურებზე?
- აქვთ თუ არა პატიმრებს საჩივრის შეტანისთვის აუცილებელი ნივთები?
- დაცულია თუ არა საჩივრის კონფიდენციალობა?
- არის თუ არა ყველა შიდა საჩივარი რეგისტრირებული და პასუხგაცემული?

- გადაგზავნილია თუ არა დამოუკიდებელი საგამომძიებო უწყებისთვის ყველა ის შიდა საჩივარი, რომელიც შეიცავს არასათანადო მოპყრობის ან წამების შესახებ ბრადებს?

გაუჩინარება

საერთაშორისო სამართლის შესაბამისად ძულებითი გაუჩინარება წარმოადგენს დანაშაულს,⁶³ რომელიც როგორც წესი აერთიანებს ადამიანის უფლებათა რამდენიმე უმნიშვნელოვანეს დარღვევას, როგორცაა თვითნებური დაპატიმრებები და თავისუფლების აღკვეთა, დაზარალებულის წამება ან/და მკვლელობა. დამატებით, მიჩნეულია რომ პირის გაუჩინარება იწვევს მისი ოჯახის წევრების ძლიერ ტანჯვას, რაც შეიძლება თავად წარმოადგენდეს ადამიანის უფლებათა დარღვევას.⁶⁴

„იძულებითი გაუჩინარებაში“ იგულისხმება დაკავება, დაპატიმრება, გატაცება ან ნებისმიერი სხვა ფორმით თავისუფლების შეზღუდვა სახელმწიფო ხელისუფლების წარმომადგენლების ან სახელმწიფოს ნებართვით, მხარდაჭერით ან თანხმობით მოქმედი პირების ან პირთა ჯგუფების მიერ, რომელსაც თან სდევს თავისუფლების შეზღუდვის აღიარებაზე უარის თქმა ან გაუჩინარებული ადამიანის ადგილსამყოფელის ან მისი ბედის შესახებ ინფორმაციის დამალვა, რაც განაპირობებს ასეთი ადამიანის სამართლებრივი დაცვის გარეშე დატოვებას. (კონვენცია იძულებითი გაუჩინარებისგან ყველა პირის დაცვის შესახებ, მუხლი 2)

ყველა გაუჩინარებული პირი არ არის აუცილებლად იძულებითი გაუჩინარების მსხვერპლი; თუმცა, სახელმწიფო უნდა იყოს პასუხისმგებელი დაკავებული/დაპატიმრებული⁶⁵ ნებისმიერი პირის აღრიცხვაზე აყვანისა და მათი ადგილსამყოფელის შესახებ განმარტების გაკეთებაზე. მაშასადამე, თუკი არსებობს ბრალდება ან ეჭვის სერიოზული საფუძველი, რომ ადამიანი გაუჩინარდა, უნდა მოხდეს აღნიშნული საკითხის დამოუკიდებელი გამოძიება.⁶⁶

არსებობს პატიმრობაში მყოფი პირების გაუჩინარების სპეციფიკური პრევენციული ღონისძიებები. კერძოდ, დაპატიმრებული პირები უნდა მოთავსდნენ ოფიციალურად

ადიარებულ პატიმრობის დანესებულებებში და უნდა ჰქონდეთ მუდმივი წვდომა გარე სამყაროსთან (როგორცაა პაემნები, კომუნიკაცია იურიდიულ წარმომადგენელთან/ადვოკატთან, სატელეფონო ზარები, კორესპონდენცია და სხვა). ე.წ. „ინკომუნიკადო დაკავება“ (Incommunicado detention), რომლის განმავლობაშიც დაპატიმრებული პირი მოწყვეტილია ოჯახის წევრებთან ურთიერთობას, უფლებათა დამცველებთან და ციხის გარეთ სხვა პირებთან კონტაქტს, უნდა გაუქმდეს ან მისი გამოყენება აბსოლუტურ მინიმუმამდე უნდა იქნეს დაყვანილი, მკაცრი სამართლებრივი გარანტიებით.⁶⁷

ჩანაწერების წარმოება - კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი ღონისძიებაა გაუჩინარების შემთხვევების პრევენციისთვის. ციხისა და სხვა უწყებების მესვეურები, რომლებიც პასუხისმგებელი არიან დაკავება/დაპატიმრებაზე, უნდა აწარმოებდნენ ოფიციალურ განახლებად ჩანაწერებს (ელექტრონული ბაზები ან რეგისტრაციის ჟურნალები) თავისუფლებადაღკვეთილ პირთა შესახებ. იძულებითი გაუჩინარებისგან ყველა პირის დაცვის შესახებ საერთაშორისო კონვენცია და „ნელსონ მანდელას წესები“ განსაზღვრავს, რომ ციხის ჩანაწერები მათ შორის უნდა შეიცავდეს:

- პირის იდენტიფიცირებისთვის საჭირო დეტალურ ინფორმაციას;
- პირის დაკავების ზუსტ დროს, ადგილს, თარიღს და დამკავებელი პირის შესახებ მონაცემებს
- თავისუფლების აღკვეთის საფუძველს
- თავისუფლების აღკვეთის დანესებულებაში შესახლების თარიღსა და დროს
- თავისუფლების აღკვეთის დანესებულებიდან გათავისუფლების ან გადაყვანის თარიღსა და დროს, გადაყვანის ადგილმდებარეობას და პასუხისმგებელი პირის შესახებ მონაცემებს⁶⁸

→ რა საკითხების შემოწმება შეუძლიათ მონიტორინგის მექანიზმებს?

- მოახდინა თუ არა ციხის ადმინისტრაციამ გაუჩინარების ყველა ფაქტის დოკუმენტირება და დამოუკიდებელი საგამოძიებო უწყების ინფორმირება?

- მოხდა თუ არა გაუჩინარებული პირის ადგილმდებარეობის დადგენის მიზნით დამოუკიდებელი გამოძიების ჩატარება?
- არიან თუ არა პირები მოთავსებულნი მხოლოდ ოფიციალურად ადიარებულ პატიმრობის დანესებულებებში?
- აქვს თუ არა ყველა პატიმარს გარე სამყაროსთან მუდმივი კონტაქტი საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად?
- არის თუ არა გაუქმებული „ინკომუნიკადო დაკავება“ საკანონმდებლო და პრაქტიკულ დონეზე? თუ არა, არის თუ არა ადგილზე ინკომუნიკადო დაკავების განმავლობაში ადამიანის უფლებათა მძიმე დარღვევებისგან დაცვის გარანტიები?
- აწარმოებს თუ არა საპატიმრო დანესებულება პატიმრობაში მყოფი ყველა პირის შესახებ ოფიციალურ ჩანაწერებს?

ეფექტიანი გამოძიება

პატიმრის სიკვდილის, სერიოზული დაზიანების, გაუჩინარების ან წამების ან არასათანადო მოპყრობის შესახებ საჩივრის გამოძიების ეფექტიანობა დამოკიდებულია რიგი გარემოებების ერთობლიობაზე.

გამოძიების ეფექტიანობის შეფასების ძირითადი კრიტერიუმებია:

- დამოუკიდებლობა და მიუკერძოებლობა
- სისწრაფე და მიზანშეწონილობა
- ზედმინეწვითობა და კომპეტენცია
- დაზარალებულის ჩართულობა და საზოგადოებრივი კონტროლი

საგამოძიებო ორგანო უნდა იყოს ინსტიტუციონალურად დამოუკიდებელი იმ უწყებისგან, რომელთან შემხებლობაშიცაა გამოსაძიებელი ფაქტები.⁶⁹ უფრო მეტიც, გამოძიების განმავლობაში გადაწყვეტილებების მიმღები თითოეული პირი პროცედურულად და პიროვნულად დამოუკიდებელი უნდა იყოს საგამოძიებო ფაქტებთან კავშირში მყოფი პირებისაგან, მათ შორის გამოძიებაში ჩართული ექსპერტები (მაგ. სასამართლო სამედიცინო ექსპერტები). მიუკერძოებლობის ელემენტი

მოითხოვს, რომ გამოძიებლებმა ობიექტურად უნდა შეაფასონ ყველა მტკიცებულება, არ გამოიყენონ ორმაგი სტანდარტი მოწმეთა ჩვენებებთან მიმართებაში (მაგ. არ მიანიჭონ უფრო მეტი სანდოობა ციხის თანამშრომლებს სხვა მოწმეებთან შედარებით, მაგალითად პატიმრებთან), და გულმოდგინედ ეცადონ ურთიერთგამომრიცხავი მტკიცებულებების დაზუსტებას.⁷⁰

იმის გათვალისწინებით, რომ არასათანადო მოპყრობის სამედიცინო მტკიცებულებები, მათ შორის სექსუალური ძალადობასა და გაუპატიურებასთან დაკავშირებული, ხშირად ქრება მოკლე დროში, მნიშვნელოვანია, რომ გამოძიება დაიწყო მყისიერად. ანალოგიურად, მოწმეთა მეხსიერების სანდოობა დროთა განმავლობაში მცირდება და მოძალადეებს შეუძლიათ მარტივად გააყალბონ მომხდართან დაკავშირებული ინფორმაცია, თუკი მომხდარსა და გამოძიებას შორის არის წყვეტა. მიჩნეულია, რომ რამდენიმე დღიანი დაგვიანება შეუთავსებელია გამოძიების მყისიერად ჩატარების მოთხოვნასთან.⁷¹ შესაძლო მოძალადეების წინააღმდეგ სასამართლო განხილვები ან კომპენსაციის შესახებ ნებისმიერი სამართლებრივი ღონისძიებები უნდა იყოს გონივრულად მიზანშეწონილი.⁷²

საგამოძიებო უწყებას უნდა ჰქონდეს გამოძიების სრული კომპეტენცია/უფლებამოსილებები, როგორცაა გვამის გაკვეთის მოთხოვნის და შესაძლო მოძალადის იდენტიფიცირებისა და მისთვის გამოცხადებისა და ჩვენების მიცემის ვალდებულების დაკისრების უფლება. გამოძიების საფუძვლიანობასთან/ზედმიწევნითობასთან მიმართებაში, ისეთი ინსტრუმენტები როგორცაა სტამბოლის პროტოკოლი და მინესოტას პროტოკოლი იძლევა დეტალურ სახელმძღვანელო პრინციპებს თუ როგორ მოხდეს სწორი გამოძიება პატიმრის სიკვდილის, არასათანადო მოპყრობის ან გაუჩინარების შემთხვევებზე.

დაბოლოს, სავარაუდო მსხვერპლები და მათი ოჯახები უნდა იყვნენ ჩართულნი საგამოძიებო პროცედურებში იმ ზომით, რაც აუცილებელია მათი ლეგიტიმური ინტერესების დაცვისათვის. მათ უნდა ჰქონდეთ შესაძლებლობა მოითხოვონ გარკვეული საგამოძიებო მოქმედებების ჩატარება და რეგულარულად უნდა იყვნენ ინფორმირებულნი გამოძიების მიმდინარეობისა და ყველა რელევანტური გადაწყვეტილებების შესახებ.⁷³ ზოგადად, გამოძიება უნდა ჩატარდეს გამჭვირვალედ და უნდა დაუშვას საზოგადოებრივი დაკვირვების შესაძლებლობა.⁷⁴

➔ რა საკითხების შემოწმება შეუძლიათ მონიტორინგის მექანიზმებს?

- ხორციელდება თუ არა საპატიმრო ადგილებში მომხდარი სერიოზული ინციდენტების გამოძიება დამოუკიდებლად, მიუკერძოებლად, დაუყოვნებლივ, მიზანშეწონილად და საფუძვლიანად?
- არიან თუ არა დაზარალებულები ან/და მათი ოჯახები ჩართულნი გამოძიების პროცესში?
- არის თუ არა საზოგადოება სათანადოდ ინფორმირებული გამოძიების მიმდინარეობის შესახებ?
- არის თუ არა გამოძიების დასკვნები გაზიარებული პენიტენციური სისტემისათვის სისტემური ხარვეზების გამოვლენის მიზნით?

ანგარიშსწორებისაგან დაცვა

როდესაც საპატიმრო დაწესებულებაში ხდება სერიოზული ინციდენტი - გარემოებების მიუხედავად - დაზარალებულები და მათი ოჯახის წევრები, ასევე მოწმეები, უნდა იყვნენ დაცული ნებისმიერი ფორმის დაშინებისა და ანგარიშსწორებისგან.⁷⁵

„ნელსონ მანდელას წესები“, წესი 34 ეხება სავარაუდო მსხვერპლების და მოწმეების დაცვას, რომლის მიხედვითაც პატიმრის წამების ან არასათანადო მოპყრობის ნიშნების აღმოჩენის შემთხვევაში, სათანადო პროცედურული დაცვის გარანტიები უნდა განხორციელდეს იმ მიზნით, რათა არ მოხდეს პატიმრის ან მასთან დაკავშირებული პირების ვინაობის გამხელა განჭვრეტადი ზიანის მიყენების თავიდან აცილების მიზნით. წესი 57(2) მოითხოვს, რომ მომჩივანი არ უნდა დაექვემდებაროს დაშინებას, ანგარიშსწორებას ან სხვა ნეგატიურ შედეგებს საჩივრის ან მოთხოვნის გაგზავნის გამო; წესი 71(3) ითხოვს, რომ პატიმრის გარდაცვალების ან სერიოზული დაზიანების შემთხვევებში, ან წამების ან არასათანადო მოპყრობის თაობაზე არსებული საჩივრის ან სხვა ნიშნების არსებობისას დაუყოვნებლივ უნდა გადაიდგას ნაბიჯები იმისათვის, რომ ყველა პოტენციურად ჩართულ პირს არ ჰქონდეს კონტაქტი მოწმეებთან, დაზარალებულთან ან მის ოჯახთან.

„ბანგკოკის წესების“ 25-ე წესი უთითებს, რომ ქალები, რომელნიც განაცხადებენ ძალადობაზე, დაუყოვნებლივ უნდა იყვნენ უზრუნველყოფილნი დაცვით და დაცვის მექანიზმებმა მხედველობაში უნდა მიიღოს კონკრეტულად ანგარიშსწორების რისკები.

საჭიროების შემთხვევაში, დაზარალებულთა და მონმეთა დაცვის ღონისძიებები შეიძლება შეიცავდეს პირის გადაყვანას სხვა დანესებულებაში.⁷⁶ ასევე უნდა არსებობდეს ანგარიშსწორების ნიშნების სავალდებულო გამოძიების წესები, პროცესუალური ვალდებულება, საფუძვლიანად იქნეს შესწავლილი საჩივრის გამოხმობის მიზეზები. თანამშრომლების შემთხვევაში უნდა მოხდეს პატიმრებთან უშუალო კონტაქტისგან ჩამოშორება და საგამოძიებო მოქმედების განხორციელების განმავლობაში სავარაუდო მოძალადეებისთვის უფლებამოსილების შეჩერება ან შევსებულებაში გაშვება. დაზარალებულის დაცვის მიზნით იზოლირება უნდა განხორციელდეს, როგორც უკიდურესი ზომა და გამოყენებულ იქნას მაქსიმალურად მოკლე ვადით.⁷⁷

→ რა საკითხების შემოწმება შეუძლიათ მონიტორინგის მექანიზმებს?

- არსებობს თუ არა ანგარიშსწორებისგან და დაშინებისგან დაზარალებულთა და მონმეთა დაცვის სამართლებრივი გარანტიები?
- იყვნენ თუ არა სერიოზული ინციდენტების შედეგად დაზარალებული პირები და მონმეები დე ფაქტო დაცულნი ანგარიშსწორებისა და დაშინებისგან?
- იყო თუ არა დაზარალებულის იზოლირება გამოყენებული, როგორც დაცვის უკიდურესი აუცილებლობა, მაქსიმალურად მოკლე ვადით და დამოუკიდებელი განხილვის საფუძველზე?

4. რა შეუძლიათ განახორციელონ მონიტორინგის მექანიზმებმა?

თუკი ეს არ არის ცალსახად განსაზღვრული, მონიტორინგის მექანიზმები უშუალოდ არ მონაწილეობენ სერიოზული ინციდენტების გამოძიებაში. მიუხედავად ამისა, მათ შეიძლება ჰქონდეთ გადამწყვეტი მნიშვნელობა პატიმრობის ადგილებში მომხდარი სერიოზული ინციდენტების გამოძიებისა და მართვის სხვადასხვა ასპექტთან მიმართებაში. მონიტორინგის მექანიზმებს შეუძლიათ გავლენა იქონიონ დამოუკიდებელი საგამოძიებო უწყებების ინსტიტუციური მოწყობის მარეგულირებელ სამართლებრივ ჩარჩოზე, ასევე სერიოზული ინციდენტების გამოძიების პროცედურებზე. უფრო მეტიც, მათ შეუძლიათ უზრუნველყონ, რომ პენიტენციურ სისტემას ჰქონდეს სერიოზული ინციდენტების მართვისა და

რეაგირების ღონისძიებების პროცედურები.

პრევენციული მონიტორინგის მეშვეობით, პრევენციის ეროვნულ მექანიზმებს აქვთ წვდომა ინდივიდუალურ ქეისებზე კონკრეტულ ციხეში ან ზოგადად, პენიტენციურ სისტემაში არსებული იმ სისტემური პრობლემების იდენტიფიცირებისთვის, რაც იწვევს სერიოზულ ინციდენტებს. მათ შეუძლიათ შეისწავლონ ციხის ადმინისტრაციის ან თანამშრომლების მიერ განხორციელებული მოქმედებები უშუალოდ სერიოზული ინციდენტის დადგომის შემდეგ, ასევე შემდგომში, მათ შორის გამოძიების ეტაპზე. გარდა ამისა, მონიტორინგის მექანიზმებმა უნდა შეამოწმონ, შემუშავებულია თუ არა სათანადო პრევენციული ღონისძიებები და პოლიტიკა, რასაც გაცნობილია ციხის თანამშრომლები.

მონიტორინგის მექანიზმებს შეუძლიათ თვალყური ადევნონ გამოძიების პროცესს და მიიღონ ინფორმაცია ითანამშრომლა თუ არა გამოძიებასთან ციხის ადმინისტრაციამ საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად და იყო თუ არა შესრულებული ეფექტიანი გამოძიების ელემენტები.

მონიტორინგის ორგანოებმა რეგულარულად უნდა შეაფასონ საგამოძიებო ორგანოს მიერ მიღებული რეკომენდაციების იმპლემენტაციის საკითხი. ბევრი უწყება, მათ შორის პრევენციის ეროვნული მექანიზმი, ახორციელებს სხვადასხვა დაკავების/ თავისუფლების აღკვეთის დანესებულების მონიტორინგს და შესაბამისად, შეუძლიათ მოახდინონ გამოცდილების და კარგი პრაქტიკის იდენტიფიცირება მათი შემდგომი განხორციელების მიზნით.

მონიტორინგის მექანიზმებს შეუძლია ხელი შეუწყონ საპატიმროში დაზარალებულთა და მონმეთა დაცვას ანგარიშსწორებისგან აღნიშნულთან დაკავშირებით არსებული პრაქტიკისა და პოლიტიკის შეფასებით. მათ შეუძლიათ განახორციელონ რისკის მქონე პატიმრებთან რეგულარული და კონფიდენციალური ვიზიტები.

ბოლოს, მონიტორინგის მექანიზმები უნდა მონაწილეობდნენ პრაქტიკის ანალიზში და მიღებული გამოცდილების შეფასებაში. რა თქმა უნდა, ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ამოცანას ნებისმიერი მონიტორინგის მექანიზმისთვის წარმოადგენს რეკომენდაციების შემუშავება პენიტენციური სისტემის სტრუქტურული ცვლილების განსახორციელებლად, რაც მიზნად ისახავს გაუჩინარების, წამების ან არასათანადო მოპყრობის პრევენციას და სიკვდილისა და მძიმე დაზიანებების თავიდან აცილებას.

ბიბლიოგრაფია

1. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო (EC-THR), სალმანი თურქეთის წინააღმდეგ, განაცხადი 21986/93, 2000 წლის 27 ივნისის გადაწყვეტილება, პარ. 100.
2. პატიმრობის სხვა სერიოზული ინციდენტები, რომელიც არ არის მოცემული აღნიშნულ დოკუმენტში, არის მაგალითად ციხის აჯანყებები, მძევლების აყვანა, ციხიდან გაქცევა ან მასიური შიმშილობა.
3. წამებისა და არაადამიანური ან დამამცირებელი მოპყრობის ან დასჯის აღკვეთის ევროპული კომიტეტი (CPT), მე-14 ზოგადი მოხსენება, 2004, CPT/INF(2004)28, პარ. 25.
4. გაეროს გენერალური ასამბლეა, რეზოლუცია 70/175, გაეროს მინიმალური სტანდარტული წესები პატიმრებთან მოპყრობის შესახებ (ნელსონ მანდელას წესები), 2016 წლის 08 იანვარი
5. გაეროს გენერალური ასამბლეა, რეზოლუცია 65/229, გაეროს წესები მსჯავრდებულ და პატიმარ ქალთა შესახებ (ბანკოვის წესები), 2010 წლის 21 დეკემბერი, წესი 7
6. ბანკოვის წესები, წესი 25
7. UNITED NATIONS HUMAN RIGHTS COMMITTEE GENERAL COMMENTS NO. 20, A/44/40, 10 MARCH 1992, PARA. 8; AND NO. 31, CCPR/C/21/REV.1/ADD. 13, 26 MAY 2004, PARAS. 7 AND 17; UNITED NATIONS CONVENTION AGAINST TORTURE AND OTHER CRUEL, INHUMAN OR DEGRADING TREATMENT OR PUNISHMENT (CAT), ARTS. 2 (1) AND 16; INTERNATIONAL CONVENTION FOR THE PROTECTION OF ALL PERSONS FROM ENFORCED DIAPPEARANCE (CED), ARTS. 22 AND 23; INTER-AMERICAN COURT OF HUMAN RIGHTS, VELÁZQUEZ VS. HONSURAS, INTER-AM. CT. H.R. (SER. C) NO. 4 (1988), JUDGMENT OF JULY 29, 1988, PARAS. 166-175.
8. კონვენცია წამებისა და სხვა სასტიკი, არაადამიანური ან ღირსების შემლახავი მოპყრობის და დასჯის წინააღმდეგ, მუხლი 1; კონვენცია იძულებითი გაუჩინარებისგან ყველა პირის დაცვის შესახებ, მუხლი 2
9. ენრიკე აპოლინარიო, „ბრაზილიაში ციხის აჯანყებები და მკვლელობები ავლენს მასიური დაპატიმრებების სტრუქტურულ მარცხს“, PRI ბლოგი, 2018 წლის 28 მარტი, [HTTPS://WWW.PENALREFORM.ORG/BLOG/PRISON-RIOTING-AND-DEATHS-IN-BRAZIL/](https://www.penalreform.org/blog/prison-rioting-and-deaths-in-brazil/).
10. ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაციის მე-3 და მე-5 მუხლები (UDHR), სამოქალაქო და პოლიტიკურ უფლებათა საერთაშორისო პაქტის მე-6 და მე-7 მუხლები (CCRP), ადამიანისა და ხალხებთან უფლებების აფრიკული ქარტიის მე-4 და მე-5 მუხლები (AFCHPR), ადამიანის უფლებათა ამერიკული კონვენციის (ACHR) მე-4 და მე-5 მუხლები, ადამიანის უფლებათა და ფუნდამენტურ თავისუფლებათა დაცვის ევროპული კონვენციის (ECHR) მე-2 და მე-3 მუხლები.
11. კონვენცია წამებისა და სხვა სასტიკი, არაადამიანური ან ღირსების შემლახავი მოპყრობის და დასჯის წინააღმდეგ, მუხლი 12 და 13
12. კონვენცია იძულებითი გაუჩინარებისგან ყველა პირის დაცვის შესახებ, მუხლი 12
13. „ნელსონ მანდელას წესები“, წესი 56
14. „ნელსონ მანდელას წესები“, წესი 61; გენერალური ასამბლეა, რეზოლუცია 45/113, არასრულწლოვან მსჯავრდებულთა დაცვის გაეროს წესები („ჰავანას წესები“), 1990 წლის 14 დეკემბერი, პარ. 78
15. „ნელსონ მანდელას წესები“, წესი 30 (ბ)
- და 34; ბანკოვის წესები, წესი 6 (ე); ჰავანას წესები, პარ. 50; ევროპის წამების პრევენციის კომიტეტი, არასათანადო მოპყრობის სამედიცინო მტკიცებულებათა დოკუმენტირება და ანგარიშგება, 23-ე ზოგადი ანგარიში, 2013, CPT/INF(2013)29, პარ. 82.
16. ნელსონ მანდელას წესები, წესი 7 და 8
17. გაეროს ადამიანის უფლებათა უმაღლესი კომისარიატი, წამების და სხვა სასტიკი, არაადამიანური ან ღირსების შემლახავი მოპყრობის ან დასჯის ეფექტიანი გამოძიებისა და დოკუმენტირების სახელმძღვანელო (სტამბოლის პროტოკოლი), 2004, HR/P/PT/8/REV.1; ნელსონ მანდელას წესები, წესი 34
18. „ნელსონ მანდელას წესები“, წესი 71
19. „ნელსონ მანდელას წესები“, წესი 57(2)
20. გაეროს გენერალური ასამბლეა, რეზოლუცია 55/89, წამების და სხვა სასტიკი, არაადამიანური ან ღირსების შემლახავი მოპყრობის ან სასჯელის ეფექტიანი გამოძიებისა და დოკუმენტირების პრინციპები, 2000 წლის 04 დეკემბერი; ევროპის საბჭოს სახელმძღვანელო პრინციპები ადამიანის უფლებათა სერიოზული დარღვევებისათვის დაუსჯელობის აღმოფხვრის შესახებ, 2011 წლის 30 მარტი
21. 32-ე სესია, რეზოლუცია აფრიკაში წამებისა და სხვა სახის სასტიკი, არაადამიანური ან ღირსების შემლახავი მოპყრობის ან დასჯის აკრძალვის სახელმძღვანელო წესებისა და ზომების შესახებ (რობენის კუნძულის სახელმძღვანელო წესები), ბანჯული, გამბია, 2002 წლის ოქტომბერი
22. შეიძლება ითქვას, რომ პატიმრებთან ერთად, ციხის თანამშრომელთა ან ვიზიტორთა გარდაცვალება ციხეებში ასევე ექცევა „სიკვდილიანობა პატიმრობაში“ ცნების ქვეშ.
23. გენერალური ასამბლეა, რეზოლუცია 43/173, პრინციპთა ერთობლიობა ნებისმიერი ფორმით დაკავებულ ან პატიმრობაში მყოფი ყველა პირის დაცვის შესახებ, 1988 წლის 09 დეკემბერი, 34-ე პრინციპი; ჰავანას წესები, პარ. 57; შედარებისთვის ასევე იხილეთ გაერთიანებული სამეფოს ციხეების და პრობაციის ომბუდსმენის მანდატი, რომელსაც შეუძლია გამოიძიოს იმ პირთა გარდაცვალების ფაქტები, ვინც პატიმრობიდან ახალი გათავისუფლებულია.
24. ნელსონ მანდელას წესები, წესი 8 და 71
25. მინესოტას პროტოკოლი პოტენციურად უკანონო სიკვდილის შესახებ (2016) - გაეროს განახლებული მინესოტას პროტოკოლი პოტენციურად უკანონო სიკვდილის შემთხვევების სამართლებრივი გამოძიების შესახებ, პარ. 2 და 17
26. დასავლეთ ავსტრალიის ხელისუფლება, სასჯელაღსრულების დეპარტამენტი, პოლიტიკის დოკუმენტი N30, „პატიმრის სიკვდილი - პროცედურები“, WWW.CORRECTIVESERVICES.WA.GOV.AU/_FILES/PRISONS/ADULT-CUSTODIAL-RULES/POLICY-DIRECTIVES/PD-30-PROCEDURES.PDF.
27. „ნელსონ მანდელას წესები“, წესი 8(ე)
28. „ნელსონ მანდელას წესები“, წესი 71
29. წამების საწინააღმდეგო კომიტეტის რეკომენდაცია ნევრ სახელმწიფოებს, მათ შორის „იუგოსლავიის ყოფილ სახელმწიფო მაკედონიას“, წამების საწინააღმდეგო კომიტეტის 2016 წლის 06-09 დეკემბრის ვიზიტის ანგარიში, CPT/INF (2017) 30, პარ. 42
30. „ნელსონ მანდელას წესები“, წესი 71
31. ნელსონ მანდელას წესები, წესი 69 და ჰავანას წესები

- (პარ. 56) პატიმრის გარდაცვალების შესახებ მისი ოჯახის წევრების ინფორმირების ვალდებულების დაკისრება ციხის დირექტორისთვის. კრიტიკულად მნიშვნელოვანია, რომ ოჯახმა არ შეიტყოს პირის გარდაცვალების შესახებ არაოფიციალური წყაროებით, როგორცაა სხვა პატიმრები ან მედია.
32. ნელსონ მანდელას წესები, წესი 72 და ჰავანას წესები, პარ. 57
 33. ხელმისაწვდომია ესპანურ ენაზე: MINISTERIO DE GOBIERNO, DIRECCIÓN GENERAL DEL SISTEMA PENITENCIARIO, 'PROTOCOLO DE ACTUACIÓN EN CASO DE MUERTE DE PERSONAS PRIVADAS DE LIBERTAD, WWW.SISTEMAPENITENCIARIO.GOB.PA/SITES/DEFAULT/FILES/IMG-204012732-0001.PDF
 34. წამების საწინააღმდეგო კომიტეტი (CPT), ირლანდიის მთავრობისათვის მომზადებული ანგარიში ირლანდიაში 2014 წლის 16 – 26 სექტემბრის ვიზიტის შესახებ, CPT/INF (2015) 38, პარ. 30.
 35. ნელსონ მანდელას წესები, წესი 1 და 24
 36. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო (ECtHR) თავის არაერთ გადაწყვეტილებაში უთითებს, რომ სიცოცხლის უფლება ავალდებულებს სახელმწიფოს არამართო თავი შეიკავოს სიცოცხლის განზრახ და უკანონო ხელყოფისაგან, არამედ მიიღოს ყველა საჭირო ზომა დაიცვას მისი იურისდიქციის ქვეშ მყოფი ნებისმიერი პირი, განსაკუთრებით კი ისეთი მოწყვლადი პირები, როგორიცაა პატიმრობაში მყოფი პირები. მსგავსი პოზიტიური ვალდებულება სხვათა შორის შეიძლება წარმოიშვას პატიმრობაში მყოფი სხვა პირებისგან მომავალი რისკის პირობებშიც (იხილეთ მაგალითისთვის პოლ და ოდრი ედვარდები ინგლისის სამეფოს წინააღმდეგ, განაცხადი 46477/99, 2002 წლის 14 მარტის გადაწყვეტილება); საპრობილეში სუიციდის შემთხვევებზე (იხილეთ მაგალითისთვის კელერი რუსეთის სახელმწიფოს წინააღმდეგ, განაცხადი 26824/04, 2013 წლის 17 ოქტომბრის გადაწყვეტილება); სამდიცინო მომსახურების ნაკლებობა (იხილეთ მაგალითისთვის ვალენტინ კომპენაუს იტერესების წარმომადგენელი იურიდიული დახმარების ცენტრი რუმინეთის სახელმწიფოს წინააღმდეგ, განაცხადი 47848/08, (GC) 2014 წლის 17 ივლისის გადაწყვეტილება); ან ზოგადად არაადამიანური საცხოვრებელი პირობები, რომელთაც გამოიწვევს პატიმრის გარდაცვალება (იხილეთ მაგალითისთვის ნენჩევა და სხვები ბულგარეთის სახელმწიფოს წინააღმდეგ, განაცხადი 48609/06, 2013 წლის 18 ივნისის გადაწყვეტილება).
 37. ირლანდიის მთავრობის პასუხი წამების საწინააღმდეგო კომიტეტის ვიზიტის ანგარიშზე, CPT/INF (2005) 39, 2015 წლის დეკტემბერი, გვ. 18
 38. ვაშინგტონ პოსტი, "ღრმა დეჰიდრატაცია: მიღვაჯეს ოლქის შერიფის ორ ოფიცერს წაეყენა ბრალი პატიმრის, რომელსაც ერთი კვირის განმავლობაში უარი ეთქვა წყლის მიწოდებაზე, გარდაცვალების ფაქტზე", 2018 წლის 13 თებერვალი, WWW.WASHINGTONPOST.COM/NEWS/MORNING-MIX/WP/2018/02/13/PROFOUND-DEHYDRATION-MILWAUKEE-COUNTY-SHERIFFS-OFFICERS-CHARGED-IN-DEATH-OF-INMATE-DENIED-WATER-FOR-A-WEEK/?UTM_TERM=.3CEE85699AB5.
 39. იხილეთ მაგალითისთვის: ევროკომისია, ტრანსპორტის გენერალური დირექტორატი, „სერიოზული ტრავმები“, 2015 წლის სექტემბერი
 40. ნიელი კვარის საერთაშორისო კომიტეტი (ICRC), 1992 წლის 3 დეკემბრის დამხმარე ჩანაწერი
 41. წამების აღკვეთის ევროპული კომიტეტი (CPT), „სამედიცინო დახმარების სერვისი ციხეებში“, მე-3 ზოგადი ანგარიში, 1993, CPT/INF(93) 12, პარ. 35
 42. სტამბოლის ოქმი, პარ. 149 და 203 ET SEQ.
 43. იხ. იქვე, თავი VI.
 44. ნელსონ მანდელას წესები, წესი 30; ბანკოკის წესები, წესი 6; ჰავანას წესები, პარ. 50, იხ. ასევე წამების საწინააღმდეგო კომიტეტი, არასათანადო მოპყრობის სამედიცინო მტკიცებულებათა დოკუმენტირება და ანგარიშგება, პარ. 73.
 45. ნელსონ მანდელას წესები, წესი 31; ბანკოკის წესები, წესი 11; წამების საწინააღმდეგო კომიტეტი (CPT), ციხეში სამედიცინო ჯანდაცვის სერვისები, პარ. 51.
 46. ბანკოკის წესები, წესი 10 (2).
 47. წამების საწინააღმდეგო კომიტეტი (CPT), მე-2 ზოგადი ანგარიში, „თავისუფლების აღკვეთა“, 1992, CPT/INF(92)3, პარ. 53; CPT, არასათანადო მოპყრობის სამედიცინო მტკიცებულებათა დოკუმენტირება და ანგარიშგება, პარ. 73
 48. გაეროს ადამიანის უფლებათა დაცვის უმაღლესი კომისარიატი, წამების და სხვა სასტიკი, არაადამიანური ან ღირსების შემლახავი მოპყრობის ან სასჯელის ეფექტიანი გამოძიებისა და დოკუმენტირების სახელმძღვანელო (სტამბოლის პროტოკოლი), HR/P/PT/8/REV.1, 2004.
 49. სტამბოლის პროტოკოლი, პარ. 83; სტამბოლის პროტოკოლის დანართი III შეიცავს სხეულის ჩონჩხის ნიმუშს.
 50. წამების საწინააღმდეგო კომიტეტის (CPT) 2013 წლის 4-16 აპრილის ვიზიტის ანგარიში საბერძნეთის მთავრობას, CPT/INF(2014)26, პარ. 126
 51. ნელსონ მანდელას წესები, წესი 34
 52. ნელსონ მანდელას წესები, წესი 34. წამების საწინააღმდეგო კომიტეტის სტანდარტების შესაბამისად, უნდა მოხდეს არასათანადო მოპყრობის ნიშნების დაუყოვნებლივი ანგარიშგება, პატიმრის სურვილის მიუხედავად. იხ. CPT, არასათანადო მოპყრობის სამედიცინო მტკიცებულებათა დოკუმენტირება და ანგარიშგება, პარ. 77.
 53. ბანკოკის წესების მე-7 (1) წესის თანახმად, გამოძიებისთვის საქმის გადაცემა დამოკიდებულია დაინტერესებული ქალი პატიმრის ინფორმირებულ თანხმობაზე.
 54. CPT, არასათანადო მოპყრობის სამედიცინო მტკიცებულებათა დოკუმენტირება და ანგარიშგება, პარ. 82
 55. „ნელსონ მანდელას წესები“, წესი 54, „ჰავანას წესები“, პარ. 24
 56. „ნელსონ მანდელას წესები“, წესი 56; „ჰავანას წესები“, პარ. 75 და 76
 57. წამების საწინააღმდეგო კომიტეტი (CPT), თავისუფლების აღკვეთა, პარ. 54
 58. საქართველოს სახალხო დამცველი (ომბუდსმენი), საქართველოს პენიტენციურ სისტემაში მოთხოვნის/საჩივრის განხილვის მექანიზმის შესახებ სპეციალური ანგარიში, 2015 წლის 9 ნოემბერი.
 59. ნელსონ მანდელას წესები, წესი 57(2); ბანკოკის წესები, წესი 25 (1)
 60. ნელსონ მანდელას წესები, წესი 57(3)
 61. ბევრ ეროვნულ სამართლებრივი სისტემაში წამება და ზოგჯერ სასტიკი, არაადამიანური ან ღირსების შემლახავი მოპყრობის სხვა ფორმები წარმოადგენ დანაშაულს; წამების წინააღმდეგ გაეროს კონვენცია (მუხ. 4) განსაზღვრავს, რომ მონაწილე სახელმწიფოებმა უნდა უზრუნველყონ, რომ კონვენციის მიერ წამებად განსაზღვრული ყველა მოქმედება არის სისხლის სამართლის დანაშაული. თუმცა, თუნდაც ეს ასე არ იყოს, სისხლის სამართლის სხვა დებულებები, როგორცაა ძალის

- ბოროტად გამოყენება, სხვეულის მძიმე დაზიანება ან გაუპატიურება, იქნება გამოყენებული წამების შესახებ ბრალდების შემთხვევაში.
62. ნელსონ მანდელას წესები, წესი 57(3) და 71
63. იძულებითი გაუჩინარებისგან ყველა პირის დაცვის შესახებ კონვენციის (CED) პრეამბულა
64. გაეროს გენერალური ასამბლეა, რეზოლუცია 47/133, კონვენცია იძულებითი გაუჩინარებისგან ყველა პირის დაცვის შესახებ, მუხლი 1, 1992 წლის 18 დეკემბერი.
65. მხედველობაშია მისაღები, რომ იძულებითი გაუჩინარებისგან ყველა პირის დაცვის შესახებ კონვენციის მე-3 მუხლის თანახმად კერძო პირების ან ჯგუფების მიერ განხორციელებული გაუჩინარების ფაქტები უნდა გამოიძიოს სახელმწიფო უწყებებმა.
66. კონვენცია იძულებითი გაუჩინარებისგან ყველა პირის დაცვის შესახებ, მუხლი 12
67. ადამიანის უფლებათა დაცვის სხვადასხვა მექანიზმები, როგორცაა ადამიანის უფლებათა დაცვის კომიტეტი, წამების საწინააღმდეგო კომიტეტი და ადამიანის უფლებათა საბჭოს სპეციალური პროცედურები მოითხოვენ ინკომუნიკადო დაკავების გაუქმებას. გაეროს ადამიანის უფლებათა ყოფილმა კომისიამ არაერთხელ დაადასტურა, რომ “ხანგრძლივმა ინკომუნიკადო პატიმრობამ შეიძლება ხელი შეუწყოს წამების განხორციელებას და თავისთავად შეუძლია წარმოშვას სასტიკი, არაადამიანური ან დამამცირებელი მოპყრობა ან წამებაჲ კი”. მიუხედავად ამისა, ბევრი ქვეყანა ინარჩუნებს სამართლებრივ შესაძლებლობას ამყოფოს პირები, უმეტესად ტერორიზმში ეჭვმიტანილები, ინკომუნიკადოდ გარკვეული დღეების განმავლობაში.
68. „ნელსონ მანდელას წესები“, წესი 6 და 7; „ჰავანას წესები“, პარ. 21; CED, მუხლი 17
69. საქმეზე მიქიაშვილი საქართველოს სახელმწიფოს წინააღმდეგ, განაცხადი 18996/06, 2012 წლის 09 ოქტომბრის გადაწყვეტილება, პარ. 87, ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ (ECtHR) მიიჩნია, რომ „ყველა საგამოძიებო ღონისძიებები განხორციელა იუსტიციის სამინისტროს საგამოძიებო დეპარტამენტმა, იმავე სამინისტრომ, რომელიც
- პასუხისმგებელია ციხის სისტემაზე. მათი მიგნებები მარტივად იქნა დადასტურებული პროკურორის მიერ. [...] ეს ინსტიტუციონალური კავშირი გამომძიებლებსა და ინციდენტთან უშუალოდ დაკავშირებულ პირებს შორის აღძრავს ლეგიტიმურ ეჭვებს ჩატარებული გამოძიების დამოუკიდებლობასთან დაკავშირებით“
70. საქმეზე დვალიშვილი საქართველოს სახელმწიფოს წინააღმდეგ, განაცხადი 19634/07, 2012 წლის 18 დეკემბრის გადაწყვეტილება, პარ. 50, ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ (ECtHR) აღნიშნა, რომ „ხელისუფლებამ დაუსაბუთებლად მიიჩნია სარწმუნოდ პოლიციის ოფიცერთა ჩვენებები, მიუხედავად იმ ფაქტისა, რომ ამ ოფიცერთა განცხადებები შესაძლოა ყოფილიყო სუბიექტური და მიზნად ისახავდა სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობის არიდებას განმცხადებლის მიმართ განხორციელებული შესაძლო არასათანადო მოპყრობისათვის“
71. ECtHR, PADUREȚ VS. MOLDOVA, APPLICATION NO. 33134/03, JUDGMENT OF 5 JANUARY 2010, PARA. 63.
72. ECtHR, BUZILLO VS. MOLDOVA, APPLICATION NO. 52643/07, JUDGMENT OF 21 FEBRUARY 2012, PARAS. 31 AND 32.
73. სტამბოლის პროტოკოლი, პარ. 116; ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის სახელმძღვანელო წესები ადამიანის უფლებათა სერიოზული დარღვევისთვის დაუსჯელობის აღმოფხვრის შესახებ, თავი VII
74. მინესოტას პროტოკოლი, პარ. 32 და 33
75. CAT, მუხლი 13; CED, მუხ. 12 (4); სტამბოლის პროტოკოლი, პარ. 112; მინესოტას პროტოკოლი, პარ. 86 და 87; ევროპის საბჭოს მინისტრთა კომიტეტის სახელმძღვანელო წესები ადამიანის უფლებათა სერიოზული დარღვევისთვის დაუსჯელობის აღმოფხვრის შესახებ, თავი VII (6).
76. მხედველობაშია მისაღები, რომ სხვა დაწესებულებაში გადაყვანამ შესაძლოა სერიოზული გავლენა იქონიოს დაინტერესებულ პატიმარზე, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც იგი გადაყვანილია მისი ოჯახისგან შორს. აღნიშნულ შემთხვევაში დაცვის ღონისძიებად სხვა დაწესებულებაში გადაყვანა, შესაძლოა, განხორციელდეს როგორც დაცვის უკიდურესი ზომა.
77. „ნელსონ მანდელას წესები“, წესი 45

„ციხის საერთაშორისო რეფორმა“ (PRI) მაღლობას უხდის იულია კოზმას წინამდებარე დოკუმენტის მომზადებისთვის. აღნიშნული დოკუმენტი მომზადდა „ციხის საერთაშორისო რეფორმის“ პროექტის „საქართველოს წამების წინააღმდეგ ვალდებულებების შესრულებასა და საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისობაზე ზედამხედველობის გაძლიერება“ ფარგლებში, ფონდი „ღია საზოგადოების“ ფინანსური მხარდაჭერით.

OPEN SOCIETY FOUNDATIONS

დოკუმენტის შინაარსზე პასუხისმგებელია „ციხის საერთაშორისო რეფორმა“ და ის არავითარ შემთხვევაში არ შეიძლება ჩაითვალოს დონორის პოზიციის ასახვად.
© ციხის საერთაშორისო რეფორმა 2018

„ციხის საერთაშორისო რეფორმა“ (PRI)

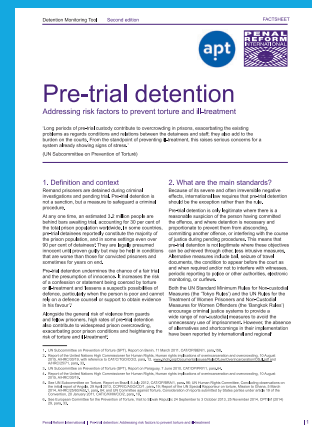
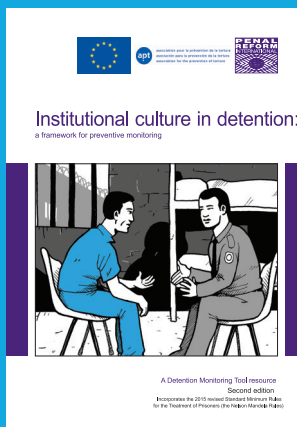
არის დამოუკიდებელი არასამთავრობო ორგანიზაცია, რომელიც ავითარებს და ხელს უწყობს სისხლის სამართლის პრობლემებზე სამართლიან, ეფექტიან და პროპორციულ რეაგირებას მთელს მსოფლიოში. ჩვენ ხელს ვუწყობთ ციხის ალტერნატივებს, რომლებიც მხარს უჭერენ დამნაშავეთა რეაბილიტაციას და ხელს უწყობენ დაკავებულთა უფლებების განვითარებას სამართლიანი და ჰუმანური მოპყრობისათვის. ჩვენ ვახორციელებთ წამებისა და სიკვდილით დასჯის წინააღმდეგ მიმართულ კამპანიას და ვმუშაობთ იმისათვის, რომ უზრუნველყოფილი იქნას სამართლიანი და შესაბამისი მოპყრობა კანონთან კონტაქტში მყოფ ბავშვებისა და ქალების მიმართ. ჩვენ ამჟამად გვაქვს პროექტები ახლო აღმოსავლეთში და ჩრდილოეთ აფრიკაში, ცენტრალურ აზიაში, სამხრეთ კავკასიაში და საპარის სამხრეთით აფრიკაში, ვთანამშრომლობთ პარტნიორებთან სამხრეთ აზიაში. გახდით ჩვენი ყოველთვიური ბიულეტენის გამომწერი შემდეგ მისამართზე დარეგისტრირებით: www.penalreform.org/keep-informed.

ციხის საერთაშორისო რეფორმა

სათაო ოფისი
1 Ardleigh Road
ლონდონი N1 4HS
გაერთიანებული სამეფო

+ 44 (0)207 923 0946
www.penalreform.org
Twitter: @PenalReformInt
Facebook: @penalreforminternational

საინფორმაციო დოკუმენტი წარმოადგენს ციხის საერთაშორისო რეფორმისა და წამების პრევენციის ასოციაციის (APT) პატიმრობის მონიტორინგის ინსტრუმენტის ნაწილს, რომელიც მიზნად ისახავს წარმოადგენს ანალოგი და პრაქტიკული სახელმძღვანელო პრინციპები მონიტორინგის მექანიზმების, მათ შორის პრევენციის ეროვნული მექანიზმების, დასახმარებლად მათ მიერ ციხეებში ან პოლიციის დაწესებულებებში ვიზიტის დროს პრევენციული მანდატის ეფექტიანად შესრულებისთვის. ინსტრუმენტში მოცემული ყველა წყარო ხელმისაწვდომია ონ-ლაინ შემდეგ მისამართზე: www.penalreform.org და www.apr.ch. შესაძლებელია ამ პუბლიკაციის თავისუფლად, ნაწილობრივ ან სრულად, გაცნობა, აბსტრაქტია, გამრავლება და თარგმნა, მაგრამ არა გაყიდვა ან გამოყენება კომერციული მიზნებისათვის. პუბლიკაციის შინაარსის ნებისმიერი ცვლილება უნდა შეთანხმდეს „ციხის საერთაშორისო რეფორმასთან“. წინამდებარე დოკუმენტში ნებისმიერი ცვლილება წინასწარ უნდა იყოს შეთანხმებული „ციხის საერთაშორისო რეფორმასთან“. დოკუმენტის გამოცემის და გავრცელების შემთხვევაში მითითებული უნდა იყოს, რომ იგი „ციხის საერთაშორისო რეფორმის“ მხარდაჭერით მომზადდა. ზემოხსენებულ საკითხებთან დაკავშირებით უნდა მიემართოს: publications@penalreform.org.

წამების პრევენციის ასოციაცია

საფოსტო ინდესი 137
CH-1211 ჟენევა 19
შვეიცარია

+41(22) 919 21 70
www.apr.ch
Twitter: @apt_geneva